

Asia: VN/1531/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (alkoholijuoman toimittaminen, etämyynti ja markkinointi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sininauhaliitto ei kannata hallituksen esitystä

Sininauhaliitto kummeksuu hallituksen esityksen ajatusta etämyynnin käytännössä rajoittamattomasta sallimisesta. EU tai mikään muukaan taho ei edellytä, että etämyynti sallittaisiin vahvemmillem juomille kuin mitä tällä hetkellä saa myydä vähittäiskaupoissa; kyse on hallituksen tekemästä valinnasta. EU-komissio on edellyttänyt Suomelta sääntelyn selkeyttämistä, mutta ei ole vaatinut etämyynnin vapauttamista kaikille alkoholijuomille. Tämä keskeinen ero jää esityksessä epäselväksi.

Etämyynti tulisi Sininauhaliiton mukaan sallia vain niille juomille, joita tällä hetkellä saa myydä vähittäiskaupoissa. Alkon kotimaisen yksinoikeuden piiriin kuuluvat juomat tulee jättää etämyynnin sallivan lainsäädännön ulkopuolelle.

Sininauhaliitto siis esittää, että mikäli kotiinkuljetus sallitaan, etämyynti rajataan koskemaan vain niitä juomia, joita suomalaisetkin luvanvaraiset toimijat saavat myydä (8 % käymisteitse valmistetut ja 5,5 % muut). Näin ulkomaisille toimijoille sallittaisiin samat oikeudet kuin suomalaisille vähittäiskaupoille, ja alkoholin vähittäismyynnin yksinoikeusjärjestelmä voitaisiin hallitusohjelman mukaisesti näin turvata kyseiset rajat ylittävillä juomilla.

Hallituksen esitys johtaa tilanteeseen, jossa Alkon monopoliasema menettää perustuksensa, yksinoikeuden myydä viinejä ja väkeviä juomia suomalaisille. On erittäin vaikea argumentoida sen

puolesta, etteikö esitys tosiasiallisesti puutu Alkon monopoliasemaan, vaikka hallitusohjelmassa esitetään, ettei siihen puututtaisi. Hallitus ei toteuta ohjelmaansa, mikäli se tietoisesti romuttaa Alkon yksinoikeuden perusteet.

Sininauhaliiton näkemyksen mukaan nykyinen alkoholin vähittäismyynnin yksinoikeusjärjestelmä on hyvä säilyttää, koska se on kansainvälisen tutkimuskirjallisuuden perusteella tehokas tapa ennaltaehkäistä ja vähentää alkoholin kulutusta ja haittoja väestössä.

Toisaalta esitys johtaa siihen, että suomalainen vähittäiskauppa on kilpailullisesti erittäin epäedullisessa tilanteessa. Tämän voi ennakoida johtavan vähittäiskaupan vahvaan protestointiin ja kannustavan viinien ja väkevien juomien myymisen sallimiseen myös suomalaisissa päivittäistavarakaupoissa.

Hallituksen esityksen mukainen laki hyvin todennäköisesti johtaa siihen, että suomalaiset kaupat perustavat omia etämyyntipisteitä erityisesti Tallinnaan ja sen jälkeen vetoavat poliitikkoihin epätarkoituksenmukaisen ja kohtuuttoman tilanteen lopettamiseksi – eli vaativat viinien ja väkevien alkoholijuomien myymisen sallimista myös Suomessa sijaitsevista vähittäiskaupoista. Suomalaisten poliitikkojen olisi vaikeaa puolustaa suomalaisten toimijoiden syrjintää.

Sininauhaliitto näkee, että hallituksen esityksellä luodaan tietoisesti tilanne, jossa vähittäiskaupan epäedullista tilannetta voidaan käyttää Alkon monopoliaseman murtamisen argumentoimiseen. Sininauhaliitto vastustaa tällaista kaltevan pinnan strategiaa Alkon romuttamiseksi.

Sininauhaliitto kantaa suurta huolta siitä, että esitys on, ilmeisen tietoisesti, pyrkimys synnyttää tilanne, jossa Alkon monopoliasema käy mahdottomaksi ja perustelut Alkon monopolin purkamiselle muuttuvat ilmeisiksi.

Sininauhaliitto on aiemmin (29.8.2024) lausunut alkoholin kotiinkuljetuslaista eikä toista tässä lausunnossa tuolloin lausuttua.

Sininauhaliitto näkee edelleen uhkana, että hallituksen esitys lisää alkoholin kulutusta erityisesti riskiryhmissä. Lisääntynyt alkoholin kulutus tuottaa tuskaa perheille, lapsille ja puolisoille, joiden läheisen alkoholin käyttö lisääntyy. Suuressa vaarassa ovat myös ikääntyneet, joiden toimintakyky rajoittaa asioimista mutta joiden on etämyynnin vapauttamisen seurauksena helppo tilata alkoholia kotiin. Lisääntyneen alkoholin kulutuksen aiheuttaman inhimillisen kärsimyksen lisäksi vaikutukset ovat huomattavat muutenkin vaikeuksissa olevalle sote-palvelujärjestelmälle. Alkoholin saatavuuden lisääminen on erityisen huonoa politiikkaa sekä yksilöiden että yhteiskunnan palvelujärjestelmän näkökulmasta.

Lund Pekka
Sininauhaliitto ry